

ਸਿਵਲ ਅਪੀਲ

ਟੇਕ ਚੰਦ ਅਤੇ ਪੀ.ਡੀ.ਸਰਮਾ ਜੇ.ਜੇ. ਗੁਰਦਿਆਲ ਸਿੰਘ ਅਤੇ ਹੋਰ, -ਅਪੀਲਕਰਤਾ।

ਬਨਾਮ

ਕਰਤਾਰ ਸਿੰਘ ਅਤੇ ਹੋਰ,--ਜਵਾਬਦਾਤਾ।

1961 ਦੀ ਨਿਯਮਤ ਦੂਜੀ ਅਪੀਲ ਨੰ. 759.

ਰਜਿਸਟ੍ਰੇਸ਼ਨ ਐਕਟ (1908 ਦਾ 16)-ਐੱਸ. 17(1)(ਸੀ) ਅਤੇ (2)(11) ਪੈਸਿਆਂ ਦੇ ਭੁਗਤਾਨ ਦੀ ਰਸੀਦ (ਆੜਰਹਿਣ ਡੀਡ 'ਤੇ ਇਕ ਇੰਡੋਰਮੈਂਟ ਤੋਂ ਇਲਾਵਾ) ਜਿਸ ਵਿਚ ਨਾ ਸਿਰਫ ਪੂਰੀ ਆੜਰਹਿਣ ਰਕਮ ਦੇ ਭੁਗਤਾਨ ਦਾ ਜ਼ਿਕਰ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ, ਬਲਕਿ ਆੜਰਹਿਣ ਦੇ ਖਤਮ ਹੋਣ ਦਾ ਵੀ ਜ਼ਿਕਰ ਹੈ- ਕੀ ਰਜਿਸਟ੍ਰੇਸ਼ਨ ਦੀ ਲੋੜ ਹੈ।

ਇਹ ਮੰਨਿਆ ਜਾਂਦਾ ਹੈ ਕਿ ਭਾਰਤੀ ਰਜਿਸਟ੍ਰੇਸ਼ਨ ਐਕਟ ਦੇ ਸੈਕਸ਼ਨ 17 ਦੀਆਂ ਉਪ-ਧਾਰਾਵਾਂ 1(ਸੀ) ਅਤੇ (2)(11) ਦੀ ਸਾਦੀ ਭਾਸ਼ਾ ਦੇ ਮੱਦੇਨਜ਼ਰ, ਆੜਰਹਿਣ ਦੇ ਤਹਿਤ ਪੈਸੇ ਦੇ ਭੁਗਤਾਨ ਲਈ ਇੱਕ ਰਸੀਦ (ਆੜਰਹਿਣ 'ਤੇ ਸਮਰਥਨ ਤੋਂ ਇਲਾਵਾ) ਇੱਕ ਆੜਰਹਿਣ ਦੁਆਰਾ ਜਾਰੀ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ ਜਿਸ ਵਿੱਚ ਨਾ ਸਿਰਫ ਪੂਰੀ ਆੜਰਹਿਣ ਰਕਮ ਦੇ ਭੁਗਤਾਨ ਦਾ ਜ਼ਿਕਰ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ, ਸਗੋਂ ਆੜਰਹਿਣ ਦੇ ਖਤਮ ਹੋਣ ਲਈ ਵੀ ਰਜਿਸਟ੍ਰੇਸ਼ਨ ਦੀ ਲੋੜ ਹੁੰਦੀ ਹੈ। ਕੋਰ ਚੰਦ ਬਨਾਮ ਦੇਸ ਰਾਜ ਅਤੇ ਹੋਰ (1) ਵਿੱਚ:-

ਮਾਨਯੋਗ ਸ਼੍ਰੀਮਾਨ ਜਸਟਿਸ ਐਚ.ਆਰ. ਖੰਨਾ ਦੁਆਰਾ ਕੇਸ ਵਿੱਚ ਸ਼ਾਮਲ ਕਾਨੂੰਨ ਦੇ ਮਹੱਤਵਪੂਰਨ ਸਵਾਲ ਦੇ ਫੈਸਲੇ ਲਈ 1 ਜੂਨ, 1962 ਨੂੰ ਇੱਕ ਡਿਵੀਜ਼ਨ ਬੈਂਚ ਨੂੰ ਕੇਸ ਰੈਫਰ ਕੀਤਾ ਗਿਆ। ਮਾਨਯੋਗ ਜਸਟਿਸ ਟੇਕ ਚੰਦ ਅਤੇ ਮਾਣਯੋਗ ਜਸਟਿਸ ਪੀ.ਡੀ.ਸਰਮਾ 'ਤੇ ਆਧਾਰਿਤ ਡਿਵੀਜ਼ਨ ਬੈਂਚ ਨੇ ਕਾਨੂੰਨ ਦੇ ਸਵਾਲ ਦਾ ਫੈਸਲਾ ਕਰਨ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਇਸ ਕੇਸ ਨੂੰ 5 ਨਵੰਬਰ, 1962 ਨੂੰ ਆਪਣੇ ਅੰਤਿਮ ਫੈਸਲੇ ਲਈ ਸਿੰਗਲ ਬੈਂਚ ਨੂੰ ਵਾਪਸ ਕਰ ਦਿੱਤਾ। ਆਖ਼ਰਕਾਰ 6 ਮਾਰਚ 1963 ਨੂੰ ਮਾਣਯੋਗ ਜਸਟਿਸ ਐਚ.ਆਰ.ਖੰਨਾ ਵੱਲੋਂ ਕੇਸ ਦਾ ਫੈਸਲਾ ਕੀਤਾ ਗਿਆ। 28 ਅਪ੍ਰੈਲ, 1961 ਨੂੰ ਵਧੀਆਂ ਅਪੀਲੀ ਸ਼ਕਤੀਆਂ, ਲੁਧਿਆਣਾ ਦੇ ਸੀਨੀਅਰ ਸੁਬਾਰਡੀਨੇਟ ਜੱਜ, ਸ਼੍ਰੀ ਐੱਫ.ਐੱਸ. ਗਿੱਲ ਦੀ ਅਦਾਲਤ ਦੇ ਹੁਕਮਾਂ ਤੋਂ ਦੂਜੀ ਅਪੀਲ, ਸ਼੍ਰੀ ਨੱਥੂ ਰਾਮ ਅਗਰਵਾਲ, ਸਬ-ਜੱਜ 1 ਸਟ ਕਲਾਸ, ਜਗਰਾਉਂ ਦੇ ਫੈਸਲੇ ਨੂੰ ਉਲਟਾਉਂਦੇ ਹੋਏ। ਮਿਤੀ 31 ਮਾਰਚ, 1960 ਅਤੇ ਮੁਦਈ ਨੂੰ ਅਪੀਲੀ ਅਦਾਲਤ ਦੇ ਖਰਚਿਆਂ ਦੇ ਨਾਲ ਮੰਗੀ ਗਈ ਘੋਸ਼ਣਾ ਲਈ ਇੱਕ ਫ਼ਰਮਾਨ ਪ੍ਰਦਾਨ ਕਰਦਾ ਹੈ।

ਵਾਈ.ਪੀ. ਗਾਂਧੀ ਅਤੇ ਵੀ.ਪੀ. ਗਾਂਧੀ, ਵਕੀਲ, ਅਪੀਲਕਰਤਾਵਾਂ ਲਈ।

ਬੀ.ਐਸ.ਬਾਜਵਾ, ਵਕੀਲ, ਉੱਤਰਦਾਤਾਵਾਂ ਲਈ।

ਹੁਕਮ

ਸਰਮਾ, ਜੇ.-ਕਪੂਰ ਸਿੰਘ ਅਤੇ ਅਜਮੇਰ ਸਿੰਘ ਬਚਾਓ ਪੱਖਾਂ ਨੰ: 1 ਅਤੇ 2 ਨੂੰ ਗਿਰਵੀ ਰੱਖ ਕੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੀ ਜ਼ਮੀਨ ਸਮੇਤ ਝਗੜੇ ਵਾਲੀ ਜ਼ਮੀਨ, 22 ਕਨਾਲ 15 ਮਰਲੇ ਰਕਬਾ-5500 ਰੁਪਏ ਪ੍ਰਤੀਵਾਦੀਆਂ 3 ਤੋਂ 5 ਦੇ ਮ੍ਰਿਤਕ ਪਿਤਾ ਕੇਹਰ ਸਿੰਘ ਦੇ ਹੱਕ ਵਿਚ ਕੀਤੀ ਸੀ, ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਕਰਤਾਰ ਸਿੰਘ ਦੇ ਹੱਕ ਵਿੱਚ ਜ਼ਮੀਨ ਦੇ ਵਿਵਾਦ ਵਿੱਚ ਗਿਰਵੀ ਰੱਖ ਦਿੱਤੀ। ਮਾਲ ਅਧਿਕਾਰੀਆਂ ਨੇ ਮਾਲ ਰਿਕਾਰਡ ਵਿੱਚ ਦੋ ਇੰਤਕਾਲ ਦਰਜ ਕੀਤੇ, ਇੱਕ ਪਹਿਲੇ ਗਿਰਵੀਨਾਮੇ ਨੂੰ ਛੁਡਾਉਣਾ, ਅਤੇ ਦੂਜਾ ਬਾਅਦ ਵਿੱਚ ਆੜਰਹਿਣ ਨੂੰ ਸ਼ਾਮਲ ਕਰਨਾ, ਪਰ ਦੋਵਾਂ ਧਿਰਾਂ ਵਿੱਚ ਪੈਦਾ ਹੋਏ ਵਿਵਾਦ ਕਾਰਨ ਇਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਮਨਜ਼ੂਰੀ ਨਹੀਂ ਦਿੱਤੀ ਜਾ ਸਕੀ। ਮੁਦਈ ਕਰਤਾਰ ਸਿੰਘ ਨੇ ਇਸ ਘੋਸ਼ਣਾ ਲਈ ਮੌਜੂਦਾ ਮੁਕੱਦਮੇ ਦੀ ਸਥਾਪਨਾ ਕੀਤੀ ਕਿ

ਉਹ 6,500 ਰੁਪਏ ਵਿਚ ਵਿਵਾਦ ਵਾਲੀ ਜ਼ਮੀਨ ਦਾ ਕਬਜ਼ਾ ਗਿਰਵੀ ਰੱਖਣ ਵਾਲਾ ਸੀ ਅਤੇ ਇਹ ਕਿ ਪਹਿਲਾ ਗਿਰਵੀਨਾਮਾ ਛੁਡਾਇਆ ਗਿਆ ਸੀ। ਉਸ ਨੇ ਦੇਸ਼ ਲਾਇਆ ਕਿ 6,500 ਰੁਪਏ ਦੀ ਰਕਮ ਦਾ ਉਸ ਦੁਆਰਾ ਭੁਗਤਾਨ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ, - 8 ਜੂਨ, 1956 ਦੀ ਰਸੀਦ ਦੁਆਰਾ, ਗਿਰਵੀ ਰੱਖਣ ਵਾਲਿਆਂ ਨੂੰ, ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਬਦਲੇ ਵਿੱਚ 5,500 ਰੁਪਏ ਦਾ ਭੁਗਤਾਨ ਕਰਕੇ ਪਹਿਲਾ ਗਿਰਵੀਨਾਮਾ ਛੁਡਾਇਆ ਸੀ। ਉਸੇ ਮਿਤੀ ਨੂੰ ਗਿਰਵੀ ਰੱਖਣ ਵਾਲਿਆਂ ਨੂੰ ਦਿੱਤੇ ਅਤੇ ਇਸਦੀ ਟੈਕਨ ਵਿੱਚ ਇੱਕ ਰਸੀਦ ਪ੍ਰਾਪਤ ਕੀਤੀ।

ਗੁਰਦਿਆਲ ਸਿੰਘ ਬਚਾਓ ਪੱਖ ਨੰ: 3 ਨੇ ਕਿਹਾ ਕਿ ਉਸ ਨੇ ਆਪਣੇ ਦੋ ਭਰਾ ਬਚਾਓ ਪੱਖ ਨੰ: 4 ਅਤੇ 5 ਦੇ ਨਾਲ ਜ਼ਮੀਨ ਗਿਰਵੀ ਰੱਖੀ ਹੋਈ ਸੀ ਅਤੇ ਉਸ ਨੂੰ ਗਿਰਵੀ ਦੇ ਪੈਸੇ ਨਹੀਂ ਮਿਲੇ ਸਨ। ਉਸਨੇ ਮੁਦਈ ਦੇ ਗਿਰਵੀਨਾਮੇ ਤੋਂ ਇਨਕਾਰ ਕਰ ਦਿੱਤਾ। ਬਚਾਓ ਪੱਖ ਨੰ. 1 ਅਤੇ 2, ਹਾਲਾਂਕਿ, ਨੇ ਰੁ. 5,500 ਵਿੱਚ ਜ਼ਮੀਨ ਗਿਰਵੀ ਰੱਖਣ ਦੀ ਗੱਲ ਸਵੀਕਾਰ ਕੀਤੀ ਅਤੇ 6,500 ਰੁਪਏ ਲਈ ਨਹੀਂ ਕੀਤੀ। ਮੁਦਈ ਦੇ ਹੱਕ ਵਿੱਚ ਅਤੇ ਅੱਗੇ ਦਲੀਲ ਦਿੱਤੀ ਕਿ ਪਹਿਲਾਂ ਦੀ ਗਿਰਵੀਨਾਮਾ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੇ 5,500 ਰੁਪਏ ਦੇ ਭੁਗਤਾਨ ਬਚਾਓ ਪੱਖ ਨੰ: 3 ਤੋਂ 5 ਨੂੰ ਕਰਕੇ ਛੁਡਵਾਇਆ ਸੀ। ਉਹਨਾਂ ਅਨੁਸਾਰ ਮੁਦਈ ਨੰ: 3 ਤੋਂ 5 ਤੱਕ ਗਿਰਵੀ ਰੱਖੀ ਹੋਈ ਜ਼ਮੀਨ ਵਿੱਚੋਂ ਤਿੰਨ ਕਿੱਲੇ ਮੁਦਈ ਦੇ ਕਬਜ਼ੇ ਵਿਚ ਸਨ ਅਤੇ ਬਾਕੀ ਚਾਰ ਕਿੱਲੇ ਉਹਨਾਂ ਦੇ ਕਬਜ਼ੇ ਵਿਚ ਸਨ। ਧਿਰਾਂ ਦੀਆਂ ਦਲੀਲਾਂ ਤੋਂ ਹੇਠ ਲਿਖੇ ਮੁੱਦਿਆਂ ਦਾ ਨਿਪਟਾਰਾ ਕੀਤਾ ਗਿਆ:

(1) ਕੀ ਬਚਾਓ ਪੱਖ ਨੰ. 1 ਅਤੇ 2 ਨੇ ਮੁਦਈ ਦੇ ਕੋਲ ਮੁਕੱਦਮੇ ਵਾਲੀ ਜ਼ਮੀਨ ਨੂੰ 6,500 ਰੁਪਏ ਵਿੱਚ ਗਿਰਵੀ ਰੱਖਿਆ ਹੈ?

(2) ਕੀ 5,500, ਰੁਪਏ ਗਿਰਵੀ ਦੀ ਰਕਮ, ਮੁਦਈ ਦੁਆਰਾ ਬਚਾਓ ਪੱਖ ਨੰ. 1 ਅਤੇ 2 ਦੁਆਰਾ ਬਚਾਓ ਪੱਖ ਨੰ. 3 ਤੋਂ 5 ਨੂੰ ਅਦਾ ਕੀਤੀ ਗਈ ਸੀ?

(3) ਕੀ ਮੌਜੂਦਾ ਰੂਪ ਵਿਚ ਮੁਕੱਦਮਾ ਝੂਠ ਨਹੀਂ ਹੈ?

(4) ਰਾਹਤ.

ਸਿੱਖਿਅਤ ਮੁਕੱਦਮੇ ਦੇ ਜੱਜ ਨੇ ਮੁਦਈ ਦੇ ਹੱਕ ਵਿੱਚ ਮੁੱਦਾ ਨੰਬਰ 1 ਅਤੇ ਬਚਾਓ ਪੱਖ ਦੇ ਵਿਰੁੱਧ ਮੁੱਦਾ ਨੰਬਰ 3 ਦਾ ਫੈਸਲਾ ਕੀਤਾ। ਮੁਦਈ ਦੇ ਖਿਲਾਫ ਮੁਕੱਦਮਾ ਨੰਬਰ 2 ਪਾਇਆ ਗਿਆ। ਮੁਕੱਦਮਾ ਖਾਰਜ ਕਰ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ। ਅਪੀਲ 'ਤੇ ਸਿੱਖਿਅਤ ਸੀਨੀਅਰ ਅਧੀਨ ਜੱਜ ਨੇ ਹੇਠਲੀ ਅਦਾਲਤ ਦੇ ਫੈਸਲੇ ਅਤੇ ਫ਼ਰਮਾਨ ਨੂੰ ਇਕ ਪਾਸੇ ਕਰ ਦਿੱਤਾ ਅਤੇ ਮੁਦਈ ਨੂੰ ਬਚਾਓ ਪੱਖ ਦੇ ਵਿਰੁੱਧ ਖਰਚਿਆਂ ਲਈ ਬੇਨਤੀ ਕੀਤੀ ਗਈ ਡਿਕਰੀ ਨੂੰ ਮਨਜ਼ੂਰੀ ਦੇ ਦਿੱਤੀ। ਪਹਿਲੇ ਬੰਧਕ, ਬਚਾਓ ਪੱਖ ਨੰ. 3 ਤੋਂ 5, ਨੇ ਇਸ ਅਦਾਲਤ ਦੇ ਸਿੱਖਿਅਕ ਸੀਨੀਅਰ ਅਧੀਨ ਜੱਜ ਖੰਨਾ ਜੇ. ਦੇ ਫੈਸਲਿਆਂ ਅਤੇ ਫ਼ਰਮਾਨ ਵਿਰੁੱਧ ਅਪੀਲ ਨੂੰ ਤਰਜੀਹ ਦਿੱਤੀ।

ਮੁਦਈ 9 ਜੂਨ, 1956 ਦੀ ਰਸੀਦ 'ਤੇ ਨਿਰਭਰ ਕਰਦਾ ਹੈ, ਜੋ ਪਹਿਲਾਂ ਦੀ ਗਿਰਵੀਨਾਮੇ ਦੀ ਛੁਟਕਾਰਾ ਸਾਬਤ ਕਰਦਾ ਹੈ, ਅਨੁਲਗ ਡੀ. 1. ਮੁਕੱਦਮੇ ਦੇ ਜੱਜ ਨੇ ਰਸੀਦ ਨੂੰ ਰਜਿਸਟ੍ਰੇਸ਼ਨ ਦੀ ਘਾਟ ਕਾਰਨ ਸਬੂਤ ਵਜੋਂ ਅਯੋਗ ਠਹਿਰਾਇਆ, ਜਦੋਂ ਕਿ ਪਹਿਲੀ ਅਪੀਲੀ ਅਦਾਲਤ ਇਸ ਦੇ ਉਲਟ ਸਿੱਟੇ 'ਤੇ ਪਹੁੰਚੀ। ਸਿੱਖਿਅਤ ਸਿੰਗਲ ਜੱਜ ਦੇ ਸਾਹਮਣੇ ਆਪਣੀ ਦਲੀਲਾਂ ਦੇ ਦੌਰਾਨ ਉੱਤਰਦਾਤਾ ਨੰਬਰ 1 ਦੇ ਵਿਦਵਾਨ ਵਕੀਲ ਨੇ ਸਬੂਤ ਵਿੱਚ ਰਸੀਦ ਦੀ ਮਾਨਤਾ ਦੇ ਸਵਾਲ 'ਤੇ ਪਹਿਲੀ ਅਪੀਲੀ ਅਦਾਲਤ ਦੇ ਨਤੀਜੇ ਦੀ ਸ਼ੁੱਧਤਾ ਨੂੰ ਰੋਕਿਆ। ਉਸਨੇ ਕੌਰ ਚੰਦ ਬਨਾਮ ਦੇਸ਼ ਰਾਜ ਅਤੇ ਹੋਰਾਂ (1) ਵਿੱਚ ਇਸ ਅਦਾਲਤ ਦੇ ਇੱਕ ਪੁਰਾਣੇ ਫੈਸਲੇ ਦਾ ਹਵਾਲਾ ਦਿੱਤਾ, ਜਿਸ ਵਿੱਚ ਕਿਹਾ ਗਿਆ ਸੀ:-

“ਇਹ ਕਿ ਜਿੱਥੇ ਆੜਰਹਿਣ ਦੇ ਪੈਸੇ ਨੂੰ ਪੂਰੀ ਤਰ੍ਹਾਂ ਡਿਸਚਾਰਜ ਕੀਤਾ ਜਾਂਦਾ ਹੈ, ਸਿਰਫ ਇਹ ਬਿਆਨ ਕਿ ਆੜਰਹਿਣ ਨੂੰ ਖਤਮ ਕਰ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਹੈ, ਸਿਰਫ ਇੱਕ ਵਾਧੂ ਰਕਮ ਹੋਵੇਗੀ ਕਿਉਂਕਿ ਸਾਰੀ ਰਕਮ ਦੇ ਭੁਗਤਾਨ ਦਾ ਅਸਲ ਤੱਥ ਹੀ ਆੜਰਹਿਣ ਨੂੰ ਖਤਮ ਕਰ ਦੇਵੇਗਾ। ਗਿਰਵੀ ਰੱਖਣ ਵਾਲੇ ਨੂੰ ਹੋਰ ਕੁਝ ਨਹੀਂ ਕਰਨਾ ਪੈਂਦਾ। ਇਹ ਸਿਰਫ ਉਹਨਾਂ ਮਾਮਲਿਆਂ ਵਿੱਚ ਹੈ ਜਿੱਥੇ ਗਿਰਵੀਨਾਮੇ ਦੇ ਪੈਸੇ ਦੇ ਅੰਸ-ਭੁਗਤਾਨ 'ਤੇ ਆੜਰਹਿਣ ਨੂੰ ਖਤਮ ਕਰ ਦਿੱਤਾ ਜਾਂਦਾ ਹੈ ਕਿ ਸਮਰਥਨ ਜਿਸ ਵਿੱਚ ਕਿਹਾ ਗਿਆ ਹੈ ਕਿ ਆੜਰਹਿਣ ਖਤਮ ਹੋ ਗਿਆ ਹੈ, ਨੂੰ ਰਜਿਸਟ੍ਰੇਸ਼ਨ ਦੀ ਲੋੜ ਹੋਵੇਗੀ।

ਵਿਦਵਾਨ ਸਿੰਗਲ ਜੱਜ ਨੇ ਦੇਖਿਆ ਕਿ ਰਸੀਦ ਅਨੁਲਗ ਵਿਚ ਡੀ.ਐਲ. “ਅਰਾਜੀ ਮਜ਼ਕੂਰ ਫਤੇ ਕਰ ਦੀ ਹੈ ਯਾਨੀ ਛੇਰ ਦੇ ਹੈ” ਸ਼ਬਦ ਮਹਿਜ਼ ਵਾਧੂ ਨਹੀਂ ਸਨ ਸਗੋਂ ਇਸ ਦਾ ਇੱਕ ਅਨਿੱਖੜਵਾਂ ਅੰਗ ਸਨ ਅਤੇ ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਇਹ ਰਸੀਦ ਭਾਰਤੀ ਰਜਿਸਟ੍ਰੇਸ਼ਨ ਐਕਟ ਦੀ ਧਾਰਾ 17 (1) (ਸੀ) ਦੇ ਦਾਇਰੇ ਵਿੱਚ ਆਉਂਦੀ ਸੀ। ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਰਜਿਸਟ੍ਰੇਸ਼ਨ ਦੀ ਘਾਟ ਲਈ ਸਬੂਤ ਵਜੋਂ ਅਯੋਗ ਹੈ। ਉਸਦੀ ਰਾਏ ਵਿੱਚ ਉਸਨੇ ਜੇ ਵਿਚਾਰ ਪ੍ਰਗਟ ਕੀਤਾ ਉਹ ਕੋਰ ਚੰਦ ਦੇ ਕੇਸ ਵਿੱਚ ਦਰਸਾਏ ਗਏ ਕਾਨੂੰਨ ਦੇ ਨਿਯਮ ਦੇ ਅਨੁਕੂਲ ਨਹੀਂ ਸੀ ਅਤੇ, ਇਸਲਈ, ਇਹ ਬਿੰਦੂ ਚਾਹੁੰਦਾ ਸੀ, “ਕੀ ਇੱਕ ਗਿਰਵੀਨਾਮੇ ਦੇ ਤਹਿਤ ਪੈਸੇ ਦੀ ਅਦਾਇਗੀ ਦੀ ਰਸੀਦ (ਕਿਸੇ ਦੀ ਪੁਸ਼ਟੀ ਤੋਂ ਇਲਾਵਾ ਆੜਰਹਿਣ ਡੀਡ) ਇੱਕ ਆੜਰਹਿਣ ਦੁਆਰਾ ਜਾਰੀ ਕੀਤੀ ਗਈ ਰਜਿਸਟ੍ਰੇਸ਼ਨ ਦੀ ਲੋੜ ਹੁੰਦੀ ਹੈ ਜਦੋਂ ਰਸੀਦ ਨਾ ਸਿਰਫ ਪੂਰੀ ਗਿਰਵੀਨਾਮੇ ਦੀ ਰਕਮ ਦੇ ਭੁਗਤਾਨ ਦਾ ਜ਼ਿਕਰ ਕਰਦੀ ਹੈ, ਸਗੋਂ ਇਹ ਵੀ ਮੌਰਗੇਜ ਦਾ ਵਿਨਾਸ਼?” ਇੱਕ ਵੱਡੀ ਬੈਂਚ ਦੁਆਰਾ ਫੈਸਲਾ ਕੀਤਾ ਜਾਵੇਗਾ, ਨਤੀਜੇ ਵਜੋਂ, ਇਸਨੂੰ ਫੈਸਲੇ ਲਈ ਸਾਡੇ ਸਾਹਮਣੇ ਰੱਖਿਆ ਗਿਆ ਹੈ।

ਭਾਰਤੀ ਰਜਿਸਟ੍ਰੇਸ਼ਨ ਐਕਟ ਦੀ ਧਾਰਾ 17 ਦੀਆਂ ਉਪ-ਧਾਰਾਵਾਂ (1)(ਸੀ) ਅਤੇ (2)(9) ਜੋ ਕਿ ਹੇਠ ਲਿਖੇ ਅਨੁਸਾਰ ਚੱਲ ਰਹੇ ਕੇਸ ਨਾਲ ਸੰਬੰਧਿਤ ਹਨ:-

17. (1) ਹੇਠ ਲਿਖੇ ਦਸਤਾਵੇਜ਼ ਹੋਣਗੇ

ਰਜਿਸਟਰਡ, ਜੇਕਰ ਉਹ ਸੰਪਤੀ ਜਿਸ ਨਾਲ ਉਹ ਸਬੰਧਿਤ ਹਨ, ਕਿਸੇ ਜ਼ਿਲ੍ਹੇ ਵਿੱਚ ਸਥਿਤ ਹੈ, ਅਤੇ ਜੇਕਰ ਉਹਨਾਂ ਨੂੰ ਉਸ ਮਿਤੀ ਨੂੰ ਜਾਂ ਉਸ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਲਾਗੂ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ ਜਿਸ 'ਤੇ, 1864 ਦੇ ਐਕਟ ਨੰ. 16, ਜਾਂ ਭਾਰਤੀ ਰਜਿਸਟ੍ਰੇਸ਼ਨ ਐਕਟ, 1866, ਜਾਂ ਭਾਰਤੀ ਰਜਿਸਟ੍ਰੇਸ਼ਨ ਐਕਟ, 1871, ਜਾਂ ਭਾਰਤੀ ਰਜਿਸਟ੍ਰੇਸ਼ਨ ਐਕਟ, 1871, ਜਾਂ ਇਹ ਐਕਟ ਆਇਆ ਜਾਂ ਲਾਗੂ ਹੋਇਆ, ਅਰਥਾਤ:-

(ਸੀ) ਗੈਰ-ਵਸੀਅਤੀ ਯੰਤਰ ਜੋ ਅਜਿਹੇ ਕਿਸੇ ਅਧਿਕਾਰ, ਸਿਰਲੇਖ ਜਾਂ ਵਿਆਜ ਦੀ ਸਿਰਜਣਾ, ਘੋਸ਼ਣਾ, ਅਸਾਈਨਮੈਂਟ, ਸੀਮਾ ਜਾਂ ਖਤਮ ਹੋਣ ਦੇ ਕਾਰਨ ਕਿਸੇ ਵੀ ਵਿਚਾਰ ਦੀ ਰਸੀਦ ਜਾਂ ਭੁਗਤਾਨ ਨੂੰ ਜਾਣਦਾ ਹੈ; ਅਤੇ

(2) ਉਪ-ਧਾਰਾ (1) ਦੀਆਂ ਧਾਰਾਵਾਂ (ਬੀ) ਅਤੇ (ਸੀ) ਵਿੱਚ ਕੁਝ ਵੀ ਇਨ੍ਹਾਂ 'ਤੇ ਲਾਗੂ ਨਹੀਂ ਹੁੰਦਾ-

(9) ਆੜਰਹਿਣ ਦੇ ਪੂਰੇ ਜਾਂ ਕਿਸੇ ਹਿੱਸੇ ਦੇ ਭੁਗਤਾਨ ਨੂੰ ਸਵੀਕਾਰ ਕਰਨ ਵਾਲੇ ਆੜਰਹਿਣ ਡੀਡ 'ਤੇ ਕੋਈ ਸਮਰਥਨ-ਪੈਸੇ, ਅਤੇ ਆੜਰਹਿਣ ਦੇ ਤਹਿਤ ਬਕਾਇਆ ਪੈਸੇ ਦੀ ਅਦਾਇਗੀ ਲਈ ਕੋਈ ਹੋਰ ਰਸੀਦ, ਜਦੋਂ ਰਸੀਦ ਆੜਰਹਿਣ ਨੂੰ ਮਿਟਾਉਣ ਦਾ ਮਤਲਬ ਨਹੀਂ ਹੈ; ਜਾਂ * *

ਅਪੀਲਕਰਤਾਵਾਂ ਦੇ ਵਕੀਲ ਨੇ ਦਲੀਲ ਦਿੱਤੀ ਕਿ ਰਸੀਦ ਅਨੁਲਗ ਡੀ.1. ਇੱਕ ਆੜਰਹਿਣ ਦੇ ਤਹਿਤ ਬਕਾਇਆ ਪੈਸੇ ਦੇ ਭੁਗਤਾਨ ਲਈ ਸੀ ਅਤੇ ਇਹ ਆੜਰਹਿਣ ਨੂੰ ਮਿਟਾਉਣ ਲਈ ਵੀ ਸੀ ਅਤੇ ਅਜਿਹਾ ਹੋਣ ਕਾਰਨ ਭਾਰਤੀ ਰਜਿਸਟ੍ਰੇਸ਼ਨ ਐਕਟ ਦੀ ਧਾਰਾ 17 ਦੀ ਉਪ ਧਾਰਾ (2) ਦੀ ਧਾਰਾ (9) ਅਧੀਨ ਰਜਿਸਟ੍ਰੇਸ਼ਨ ਤੋਂ ਛੇਟ ਨਹੀਂ ਸੀ। ਉਸ ਦੀ ਦਲੀਲ ਨੂੰ ਕਾਨੂੰਨ ਦੇ ਉਪਰੋਕਤ ਉਪਬੰਧ ਦੀ ਸਾਦੀ ਭਾਸ਼ਾ ਅਤੇ ਟੇਕ ਚੰਦ ਅਤੇ ਬੈਕੇਟ ਜੇਜੇ ਦੁਆਰਾ ਲਏ ਗਏ

ਫੈਸਲੇ ਤੋਂ ਭਰਪੂਰ ਸਮਰਥਨ ਮਿਲਦਾ ਹੈ। ਨਮਨ ਅਤੇ ਇੱਕ ਹੋਰ ਬਨਾਮ ਹਰੀ ਸਿੰਘ (2) ਵਿੱਚ, ਜਿੱਥੇ ਅਦਾਲਤ ਦਾ ਫੈਸਲਾ ਸੁਣਾਉਂਦੇ ਹੋਏ ਟੇਕ ਚੰਦ, ਜੇ.

"ਮਾਮਲੇ ਨੂੰ ਧਿਆਨ ਨਾਲ ਵਿਚਾਰਨ ਤੋਂ ਬਾਅਦ, ਮੇਰੀ ਰਾਏ ਹੈ ਕਿ ਇਸ ਧਾਰਾ ਵਿੱਚ ਛੋਟ ਗਿਰਵੀਨਾਮੇ ਦੇ ਪੈਸੇ ਦੇ ਪੂਰੇ ਜਾਂ ਕੁਝ ਹਿੱਸੇ ਦੇ ਭੁਗਤਾਨ ਨੂੰ ਸਵੀਕਾਰ ਕਰਦੇ ਹੋਏ ਆੜਰਹਿਣ ਡੀਡ 'ਤੇ ਕਿਸੇ ਵੀ ਪੁਸ਼ਟੀ ਨੂੰ ਕਵਰ ਕਰਦੀ ਹੈ, ਭਾਵੇਂ ਇਸ ਵਿੱਚ ਅਜਿਹੇ ਸ਼ਬਦ ਸ਼ਾਮਲ ਹੋਣ ਜੋ ਸਪੱਸ਼ਟ ਤੌਰ 'ਤੇ ਜਾਂ ਜ਼ਰੂਰੀ ਅਰਥਾਂ ਦੁਆਰਾ, ਉਦੇਸ਼ ਹਨ। ਆੜਰਹਿਣ ਨੂੰ ਖਤਮ ਕਰਨ ਲਈ ਪਰ ਜਿਵੇਂ ਕਿ ਆੜਰਹਿਣ ਦੇ ਤਹਿਤ ਬਕਾਇਆ ਪੈਸੇ ਦੇ ਭੁਗਤਾਨ ਲਈ ਹੋਰ ਰਸੀਦਾਂ (ਅਰਥਾਤ, ਸਮਰਥਨ ਤੋਂ ਇਲਾਵਾ ਹੋਰ ਰਸੀਦਾਂ) ਦੇ ਸਬੰਧ ਵਿੱਚ, ਛੋਟ ਦਾ ਦਾਅਵਾ ਤਾਂ ਹੀ ਕੀਤਾ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ ਜੇਕਰ ਉਹ ਆੜਰਹਿਣ ਨੂੰ ਖਤਮ ਕਰਨ ਦਾ ਇਰਾਦਾ ਨਹੀਂ ਰੱਖਦੇ ਹਨ। ਗੋਪਾਲਸਵਾਮੀ ਅਈਅਰ ਬਨਾਮ ਕਲਿਆਣਾ ਰੰਗੱਪਾ (3) ਦੁਆਰਾ ਸਮਰਥਤ, ਜਿੱਥੇ ਸਮਾਨ ਬਿੰਦੂ ਉਠਾਇਆ ਗਿਆ ਸੀ। ਵੈਂਕਟਸੁਬਾ ਰਾਓ, ਜੇ., ਧਾਰਾ (9) ਦਾ ਹਵਾਲਾ ਦੇਣ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਹੇਠ ਲਿਖੇ ਅਨੁਸਾਰ ਦੇਖਿਆ ਗਿਆ:

ਇਹ ਧਾਰਾ ਵਿਚਾਰ ਕਰਦੀ ਹੈ: (1) ਆੜਰਹਿਣ ਡੀਡ 'ਤੇ ਇੱਕ ਸਮਰਥਨ; ਅਤੇ (2) ਪੈਸੇ ਦੇ ਭੁਗਤਾਨ ਲਈ ਕੋਈ ਹੋਰ ਸੁਤੰਤਰ ਰਸੀਦ। ਇੱਕ ਸੁਤੰਤਰ ਰਸੀਦ ਦੇ ਮਾਮਲੇ ਵਿੱਚ ਇਹ ਜ਼ਰੂਰੀ ਹੈ ਕਿ ਇਹ ਆੜ ਰਹਿਣ ਨੂੰ ਮਿਟਾਉਣ ਦਾ ਇਰਾਦਾ ਨਾ ਕਰੇ। ਪਰ ਜਿੱਥੋਂ ਤੱਕ ਆੜਰਹਿਣ ਡੀਡ 'ਤੇ ਇੱਕ ਸਮਰਥਨ ਦਾ ਸਬੰਧ ਹੈ, ਅਜਿਹੀ ਕੋਈ ਸੀਮਾ ਨਹੀਂ ਲਗਾਈ ਗਈ ਹੈ।" ਕੋਟੀ ਭਰਮਾ ਲੰਗੱਪਾ ਬਨਾਮ ਵਿਚ ਵੀ ਇਹੀ ਸਿਧਾਂਤ ਬਿਆਨ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ। ਐਸ. ਨੀਲਕੰਤਪੱਈਆ ਵਡਿਆਰ ਅਤੇ ਹੋਰ (4), ਮੁਹੰਮਦ ਹੁਸੈਨ ਵੀ. ਕਰਮ ਇਲਾਹੀ ਅਤੇ ਇੱਕ ਹੋਰ (5), ਅਤੇ ਮੁਹੰਮਦ ਕਾਸਮ ਵੀ. ਰਾਨੂ ਯੋਜੀ ਨਾਇਕ (6)। ਕਰਮ ਚੰਦ ਬਨਾਮ ਦੇਸ ਰਾਜ ਅਤੇ ਹੋਰਾਂ (1) ਵਿੱਚ, ਸਵਾਲ ਇਹ ਸੀ ਕਿ ਕੀ ਗਿਰਵੀਨਾਮੇ ਦੇ ਪੂਰੇ ਪੈਸੇ ਦੀ ਅਦਾਇਗੀ ਨੂੰ ਸਵੀਕਾਰ ਕਰਨ ਵਾਲੇ ਗਿਰਵੀਨਾਮੇ ਦੇ ਪ੍ਰਮਾਣ ਸਬੂਤ ਵਜੋਂ ਸਵੀਕਾਰਯੋਗ ਸਨ ਜਾਂ ਨਹੀਂ, ਮਹਾਜਨ, ਜੇ., ਨੇ ਕਿਹਾ ਕਿ ਸਮਰਥਨ ਸਨ। ਸਬੂਤ ਵਿੱਚ ਸਪੱਸ਼ਟ ਤੌਰ 'ਤੇ ਸਵੀਕਾਰ ਕੀਤਾ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ, ਇਸ ਤੱਥ ਦੀ ਪਰਵਾਹ ਕੀਤੇ ਬਿਨਾਂ ਕਿ ਉਹੀ ਆੜਰਹਿਣ ਨੂੰ ਮਿਟਾਉਣ ਲਈ ਤਿਆਰ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ। ਉਸ ਦੇ ਨਿਰੀਖਣਾਂ ਦਾ ਸਾਡੇ ਸਾਹਮਣੇ ਵਿਵਾਦ ਵਾਲੇ ਬਿੰਦੂ 'ਤੇ ਕੋਈ ਅਸਰ ਨਹੀਂ ਹੋ ਸਕਦਾ ਕਿਉਂਕਿ ਇੱਥੇ ਗਿਰਵੀਨਾਮੇ ਦੀ ਰਸੀਦ ਗਿਰਵੀਨਾਮੇ ਦੇ ਡੋਰਸਲ ਸਾਈਡ 'ਤੇ ਨਹੀਂ ਸੀ, ਬਲਕਿ ਇੱਕ ਵੱਖਰੇ ਕਾਗਜ਼ 'ਤੇ ਸੀ ਜਿਸ ਲਈ ਉਪ ਧਾਰਾ (9) ਭਾਰਤੀ ਰਜਿਸਟ੍ਰੇਸ਼ਨ ਐਕਟ ਦੇ ਸੈਕਸ਼ਨ 17 ਦੇ (2) ਨੇ ਪ੍ਰਦਾਨ ਕੀਤਾ ਹੈ ਕਿ ਅਜਿਹੀਆਂ ਰਸੀਦਾਂ ਬਿਨਾਂ ਰਜਿਸਟ੍ਰੇਸ਼ਨ ਦੇ ਸਬੂਤ ਦੇ ਰੂਪ ਵਿੱਚ ਸਵੀਕਾਰ ਕੀਤੀਆਂ ਜਾਣਗੀਆਂ ਜੇਕਰ ਉਹ ਇੱਕ ਗਿਰਵੀਨਾਮੇ ਨੂੰ ਮਿਟਾਉਣ ਲਈ ਨਹੀਂ ਸਨ। ਕਰਤਾਰ ਸਿੰਘ ਜਵਾਬਦੇਹ ਦੇ ਵਕੀਲ ਨੇ ਪੰਡਿਤ ਰਾਮ ਕੁਮਾਰ ਮਿਸਰੀ ਅਤੇ ਇੱਕ ਹੋਰ ਬਨਾਮ ਪੰਡਿਤ ਰਾਮ ਨਾਥ ਮਿਸਰ (7) 'ਤੇ ਭਰੋਸਾ ਕੀਤਾ, ਜਿਸ ਨੇ ਇਹ ਵੀ ਕਿਹਾ ਕਿ ਗਿਰਵੀਨਾਮੇ ਦੀ ਪੁਸ਼ਟੀ ਗੈਰ-ਰਜਿਸਟਰਡ ਗਿਰਵੀਨਾਮੇ ਨੂੰ ਮਿਟਾਉਣ ਨੂੰ ਸਾਬਤ ਕਰਨ ਲਈ ਸਬੂਤ ਵਜੋਂ ਅਯੋਗ ਸੀ ਪਰ ਇਹ ਹੋ ਸਕਦਾ ਹੈ। ਭੁਗਤਾਨ ਦੇ ਸਬੂਤ ਵਜੋਂ ਵਰਤਿਆ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ। ਇਹ ਵਿਰੋਧੀ ਧਿਰ ਦੁਆਰਾ ਲਏ ਗਏ ਸਟੈਂਡ ਦਾ ਸਮਰਥਨ ਕਰਦਾ ਹੈ ਕਿਉਂਕਿ ਰਸੀਦ ਅਨੁਲਾਗ ਡੀ. 1 ਆੜਰਹਿਣ ਨੂੰ ਮਿਟਾਉਣ ਨੂੰ ਸਾਬਤ ਕਰਨ ਲਈ ਨਿਰਭਰ ਸੀ।

ਸਾਡੇ ਸਾਹਮਣੇ ਇਕ ਹੋਰ ਕੇਸ ਦਾ ਹਵਾਲਾ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਸੀ ਉੱਪਲਕੰਡੀ ਕੁੰਹੀ ਕੁੱਟੀ ਅਲੀ ਹਾਜੀ ਬਨਾਮ ਕੁੰਨਮ ਮਿਥਲ ਕੋਟਪਥ ਅਬਦੁਲ ਰਹੀਮਾਨ (8), ਪਰ ਉਸ ਵਿਚ ਇਹ ਵੀ ਮੰਨਿਆ ਗਿਆ ਸੀ ਕਿ ਰਸੀਦ ਦੀ ਭਾਸ਼ਾ ਵਿਚ ਗਿਰਵੀ ਰੱਖਣ ਵਾਲੇ ਦੇ ਹਿੱਤਾਂ ਨੂੰ ਮਿਟਾਉਣਾ ਜਾਂ ਸੀਮਤ ਕਰਨ ਦਾ ਕੋਈ ਇਰਾਦਾ ਨਹੀਂ ਦਰਸਾਇਆ ਗਿਆ ਸੀ ਅਤੇ ਇਸ ਲਈ , ਰਜਿਸਟ੍ਰੇਸ਼ਨ ਬੇਲੋੜੀ ਸੀ। ਤਤਕਾਲ ਕੇਸ ਵਿੱਚ ਇੰਨੇ ਸ਼ਬਦਾਂ ਵਿੱਚ ਰਸੀਦ ਗਿਰਵੀ ਨੂੰ ਮਿਟਾਉਣ ਦਾ ਇਰਾਦਾ ਕਰਦੀ ਹੈ ਅਤੇ ਇਸ ਲਈ ਮਦਰਾਸ ਕੇਸ ਉੱਤਰਦਾਤਾ ਲਈ ਕੋਈ ਮਦਦ ਨਹੀਂ ਕਰ ਸਕਦਾ। ਤੀਸਰਾ ਕੇਸ, ਰਜਨੀ ਕਾਂਤਾ

ਨਾਥ-ਭੌਮਿਕ ਬਨਾਮ ਅਲੀ ਨਾਜ਼ ਅਤੇ ਹੋਰ (9), ਉੱਤਰਦਾਤਾ ਦੇ ਵਕੀਲ ਦੁਆਰਾ ਹਵਾਲਾ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਹੈ, ਦਾ ਵੀ ਉਸ ਨੂੰ ਕੋਈ ਫਾਇਦਾ ਨਹੀਂ ਹੋਇਆ ਕਿਉਂਕਿ ਇਹ ਸਪੱਸ਼ਟ ਨਹੀਂ ਹੈ ਕਿ ਕੀ ਇਸ ਵਿੱਚ ਗਿਰਵੀ ਰੱਖਣ ਵਾਲੇ ਨੂੰ ਇੰਨੇ ਜ਼ਿਆਦਾ ਵਿੱਚ ਰਸੀਦ ਦਿੱਤੀ ਗਈ ਸੀ। ਆੜਰਹਿਣ ਨੂੰ ਮਿਟਾਉਣ ਲਈ ਕਰੋ ਗਏ ਸ਼ਬਦ। ਲਾਭਪਾਤਰੀ ਗਿਰਵੀਨਾਮਾ ਨੇ ਮੰਨਿਆ ਕਿ ਉਸਦੇ ਦਾਅਵੇ ਦਾ ਭੁਗਤਾਨ ਕਰ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਸੀ ਅਤੇ ਉਸਨੇ ਜਾਇਦਾਦ ਨੂੰ ਗਿਰਵੀ ਰੱਖਣ ਵਾਲੇ ਦੇ ਕਬਜ਼ੇ ਵਿੱਚ ਛੱਡ ਦਿੱਤਾ ਸੀ। ਪਾਠਕ ਨੇ ਆੜਰਹਿਣ ਨੂੰ ਬੁਝਾਉਣ ਦਾ ਇਰਾਦਾ ਨਹੀਂ ਦਿੱਤਾ ਹਾਲਾਂਕਿ ਇਹੀ ਇਸਦੀ ਅਗਵਾਈ ਕਰ ਸਕਦਾ ਹੈ। ਭਾਰਤੀ ਰਜਿਸਟ੍ਰੇਸ਼ਨ ਐਕਟ ਦੀ ਧਾਰਾ 17 ਦੀਆਂ ਉਪ ਧਾਰਾਵਾਂ 1(ਸੀ) ਅਤੇ (2) (9) ਦੀ ਸਾਦੀ ਭਾਸ਼ਾ ਨੂੰ ਧਿਆਨ ਵਿੱਚ ਰੱਖਦੇ ਹੋਏ ਅਤੇ ਅਪੀਲਕਰਤਾਵਾਂ ਲਈ ਵਿਦਵਾਨ ਵਕੀਲ ਦੁਆਰਾ ਦਿੱਤੇ ਗਏ ਅਥਾਰਟੀਆਂ ਵਿੱਚ ਨਿਰਧਾਰਤ ਕਾਨੂੰਨ ਦੇ ਨਿਯਮ ਨੂੰ ਧਿਆਨ ਵਿੱਚ ਰੱਖਦੇ ਹੋਏ ਅਸੀਂ ਮੰਨਦੇ ਹਾਂ ਕਿ ਆੜਰਹਿਣ ਦੇ ਅਧੀਨ ਪੈਸੇ ਦੇ ਭੁਗਤਾਨ ਦੀ ਇੱਕ ਰਸੀਦ (ਇੱਕ ਆੜਰਹਿਣ ਡੀਡ 'ਤੇ ਸਮਰਥਨ ਤੋਂ ਇਲਾਵਾ) ਇੱਕ ਆੜਰਹਿਣ ਦੁਆਰਾ ਜਾਰੀ ਕੀਤੀ ਗਈ ਹੈ ਜਿਸ ਵਿੱਚ ਨਾ ਸਿਰਫ ਪੂਰੀ ਆੜਰਹਿਣ ਰਕਮ ਦੇ ਭੁਗਤਾਨ ਦਾ ਜ਼ਿਕਰ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ, ਬਲਕਿ ਆੜਰਹਿਣ ਦੇ ਖਤਮ ਹੋਣ ਲਈ ਵੀ ਰਜਿਸਟ੍ਰੇਸ਼ਨ ਦੀ ਲੋੜ ਹੈ। ਹਵਾਲੇ ਦੇ ਅਨੁਸਾਰ ਜਵਾਬ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਹੈ। ਕੇਸ ਹੁਣ ਗੁਣਾਂ ਦੇ ਆਧਾਰ 'ਤੇ ਨਿਪਟਾਰੇ ਲਈ ਸਿੱਖਿਅਤ ਸਿੰਗਲ ਜੱਜ ਕੋਲ ਵਾਪਸ ਜਾਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ।

ਟੇਕ ਚੰਦ, ਜੇ.-ਮੈਂ ਸਹਿਮਤ ਹਾਂ।

ਕੇ.ਐਸ.ਕੇ.

- (1) 1960 ਪੀ.ਐਲ.ਆਰ. 566.
- 2) ਏ.ਆਈ.ਆਰ. 1941 ਲਾਹੌਰ 246
- (3) ਏ.ਆਈ.ਆਰ. 1929 ਮਦਰਾਸ 348,
- (4) ਏ.ਆਈ.ਆਰ. 1938 ਮਦਰਾਸ 533
- (5) ਏ.ਆਈ.ਆਰ. 1929 ਲਾਹੌਰ 312
- (6) ਬੀ.ਐਲ.ਆਰ. (1907) 9, 254.
- (7) ਏ.ਆਈ.ਆਰ. 1942 ਪਟਨਾ 315
- (8) ਜੇ.ਐਲ.ਆਰ. (1896) 19 ਮਦ. 288.
- (9) ਏ.ਆਈ.ਆਰ. 1930 ਕਲ. 79.

ਪਰਮਜੀਤ ਕੌਰ

ਡਿਸਕਲੇਮਰ ਸਥਾਨਕ ਭਾਸ਼ਾ ਵਿੱਚ ਅਨੁਵਾਦ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਨਿਆਂ ਨਿਰਣਾਂ ਕੇਵਲ ਮੁਕੱਦਮੇਬਾਜ਼ਾਂ ਲਈ ਉਹਨਾਂ ਦੀ ਆਪਣੀ ਭਾਸ਼ਾ ਵਿੱਚ ਸਮਝਣ ਤੱਕ ਹੀ ਸੀਮਤ ਹੈ ਅਤੇ ਇਸਦਾ ਕਿਸੇ ਹੋਰ ਉਦੇਸ਼ ਲਈ ਇਸਤੇਮਾਲ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ ਜਾ ਸਕਦਾ ਸਾਰੇ ਵਿਹਾਰਕ ਅਤੇ ਅਧਿਕਾਰਤ ਮੰਤਵਾਂ ਲਈ, ਨਿਆਂ ਨਿਰਏ ਦਾ ਅੰਗਰੇਜ਼ੀ ਸੰਸਕਰਣ ਪ੍ਰਮਾਣਿਕ ਹੋਵੇਗਾ ਅਤੇ ਅਮਲ ਲਾਗੂ ਕਰਨ ਲਈ ਇਸ ਨੂੰ ਤਰਜੀਹ ਦਿੱਤੀ ਜਾਵੇਗੀ।